

Obnova židovského cintorína

Spišské Podhradie bolo do konca Druhej svetovej vojny viacnárrodným spišským mestečkom. Množstvo remesiel so zlatým dnom, konfesií, slovenských, nemeckých, maďarských obyvateľov a židovskej komunity tu žilo bok po boku v atmosfére, ktorú najstarší pamätníci opisujú s veľkou dávkou pôsobivej nostalgie a príjemných spomienok. Je vidieť, že ich spomienky im nie sú drahé len pre spojenie s detstvom a zlatou minulosťou. V rozhovoroch odkrývajú bohatstvo zračiace sa v sklopených očiach chátrajúcich fasád meštianskych domov pomaly ožívajúcich snahou novej generácie vlastníkov. Duch domov, nádvorí pivníc a kamenných zákutí, prebúdzaný spomienkami sa znova navracia k životu a napriek pomalosti preberania sa z dlhého ruženkovského spánku je stále prítomnejší. K jednému z takýchto prebúdzajúcich sa zákutí patrí aj židovský cintorín. Po obnove synagógy sa dostáva stále viac pozornosti aj tomuto romantickému miestu medzi mestom a tzv. mestickými hurami.

V júni sa mesto sa pričiniло o jeho oživenie vykosením, čo po mnohoročnej prestávke od posledných upravovacích aktivít znamenalo hlboký nádech k nádejnému životu. Následne bola plocha cintorína ošetrená prípravkom zabraňujúcim burine znova ovládnuť priestor.

Cintorín je navštevovaný predovšetkým potomkami podhradských židov. S veľkým záujmom sa sem vracajú a teší ich každý prejav náklonnosti prejavenej ľuďmi žijúcimi pod Spišským hradom k tomuto pietnemu miestu. K spomenutým prejavom patrí napríklad stretnutie žiakov obidvoch základných škôl s Ing. Liptákom v máji 2012, počas ktorého sa snažil žiakom priblížiť časť dejín židovského národa a následná účasť žiakov Základnej školy na upratovaní cintorína v posledných dňoch školského roka s triedou učiteľa Mgr. Jacka. Podobnou milou aktivitou bola reportáž a návšteva cintorína žiakmi iniciovaná učiteľkou Mgr. Lackovou. V súčasnosti sa na cintoríne opravuje múr zvalený na piatich miestach a pripravuje sa oprava asi desiatky hrobov. Financie na opravu sú ochotní poskytnúť potomkovia a židovská obec. Na druhej strane to znamená aj nové pracovné príležitosti pre miestnych kamenárov a murárov, aby sa tak spoločnými silami židovský cintorín premenil na dôstojné miesto odpočinku predkov, snád' aj miestom stíšenia a priestorom prieniku časov, kam budú môcť kedykoľvek vchádzať a vychádzať obyvatelia nášho mestečka.

Snahou komisie pre kultúru a kultúrne pamätihodnosti v tesnej spolupráci s mestom je pripraviť židovský cintorín na dôstojnú prezentáciu projektu Spišského Jeruzalema plánovanú na máj 2013. V tomto postupne stále známejšom fenoméne je cintorín situovaný na druhej strane tzv. cedrónskeho údolia tvoreného potokom Lúčankou, za Getsemanskou záhradou na pomyselnéj Olivovej hore, čo čiastočne zodpovedá aj aktuálnemu najznámejšiemu a najvyhľadávanejšiemu židovskému cintorínu na svete v izraelskom Jeruzaleme. Okrem prínosu k obnove Spišského Jeruzalema sa tak v Spišskom Podhradí dokončí obnova dvoch najvýznamnejších židovských inštitúcií - Synagógy a cintorína. Tieto popri známych meštianskych domoch ostávajú mementom na skupinu obyvateľstva, ktoré vo voľakedajšom remeselníckom spišskom meste tvorilo významnú kultúrnu pospolitosť a duchovné bohatstvo. Jeho zachovanie je výzvou pre každého, kto vo vzácných miestnych dejinách dokáže čerpať inšpiráciu pre prebudenie a obnovu nášho mesta.

Miroslav Varšo